

Колькі слоў пра модульную тэхналогію.

Модуль — мэтавы функцыянальны вузел, у якім аб'яднаны навучальны змест і тэхналогія авалодвання ім.

Сутнасць модульнага навучання ў тым, што вучань самастойна дасягае канкрэтных мэт навучальна-пазнавальнай дзейнасці ў працэсе работы з модулем.

Адрозненне модульнага навучання ад іншых сістэм:

1) змест навучання прадстаўлены ў выглядзе самастойных блокаў (навучальных элементаў — НЭ), засваенне якіх здзяйсняецца ў адпаведнасці з мэтай;

2) мяняецца форма ўзаемаадносін вучня і настаўніка;

3) вучань працуе максімум часу самастойна, вучыцца самапланаванню, самаарганізацыі, самакантролю, самаацэнцы, што дае магчымасць усвядоміць сябе ў дзейнасці, самому вызначыць узровень засваення ведаў, убачыць прабелы ў сваіх ведах і ўменнях.

Роля настаўніка — матываваць, арганізоўваць, каардынаваць работу на ўроку, кансультаваць, кантраляваць.

Кожны вучань на ўроку атрымлівае модуль для работы.

Модуль «Ужыванне часоў дзеяслова»*

НЭ	Навучальны матэрыял	Кіраванне навучаннем
1	2	3
	Рубрыка «Паслухайце мовазнаўцаў» Заслухоўванне выступлення лінгвіста-аднакласніка па тэме «Экскурс у гісторыю: дзеяслоў».	Слухай уважліва!
НЭ-0	Мэта: ведаць віды часоў дзеясловаў; умець: I узровень — вызначаць часы дзеясловаў; II—III — утвараць формы дзеясловаў прошлага, будучага, цяперашняга часу; IV—V — будаваць сказы (тэксты) з ужываннем дзеясловаў у прамым і пераносным значэнні.	

* Абавязкова ў вучнямі праводзіцца папярэдняя работа-тлумачэнне, як правільна працаваць з модулем.

П Л А Н – К А Н С П Е К Т
факультатыўнага занятку
ў 6 класе «Вывучаем беларускі правапіс»
па модульнай тэхналогіі па тэме «Правапіс у, ў»

Савасцьянава Наталья Аляксандраўна,
настаўніца беларускай мовы
і літаратуры

Мэта занятка: удакладніць і сістэматызаваць веды вучняў аб правапісе **у** складовага і **ў** нескладовага; удасканаліць уменне правільна пісаць словы з **у** складовым і **ў** нескладовым; развіваць маўленне вучняў, папаўняць іх слоўнікавы запас; садзейнічаць выхаванню пашаны да духоўных матэрыяльных здабыткаў беларускага народа.

Абсталяванне: вывучаем беларускі правапіс. 5-9 кл.: вуч.-метад. комплекс/ Г.М.Валочка, В.У. Зелянко. – Мінск : Нац.ін-т адукацыі, 2010. – 176 с. – (Беларуская мова. Факультатыўныя заняткі).

Правапіс у, ў

Вучэбны матэрыял модуля

Назвы навучальных элементаў (НЭ) модуля :

НЭ-0 – інтэграцыйная дыдактычная мэта (ІДМ)

Нумар элемента	Вучэбны матэрыял з указаннем заданняў	Кіраўніцтва працай і рэкамендацыі
1	2	3
НЭ – 0	У працэсе работы над модулем неабходна засвоіць правапіс у складовага і ў нескладовага; удасканаліць уменне правільна пісаць словы з у складовым і ў нескладовым	
НЭ – 1	<p>Паўтарэнне папярэдняй тэмы “Правапіс прыстаўных і ўстаўных літар в,г”</p> <p>Мэта: праверыць, як засвоены матэрыял па тэме “Правапіс прыстаўных і ўстаўных літар в,г”.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якія прыстаўныя і ўстаўныя зычныя вы ведаеце? 2. Калі пішацца прыстаўная зычная літара в? 3. Калі не пішацца прыстаўная зычная літара в? 4. У якіх словах пішацца прыстаўная зычная літара г? 5. Выпішыце словы, у якіх трэба пісаць літару в. <p>одблеск, ..огненны, на..учанне, ..устрыца, ..улан, ..упарты, ..узнагарода, ..убор, ..опера, ..уклад, ..окісны, ..ольха, ..угор, ..ордар, ..угаль, ..образ, ..утопія, ..узброіць, ..опратка, ..астраслоўе, ..обласць, ..улада, ..офіс, ..ураган, ..остраў, ..одпуск, ..опытны, ..оканне, ..узрост, ..удзільна, ..астрэйшы, ..аколіца, ..ушанка.</p>	<p>Карыстайцеся тэарэтычным матэрыялам (Дадатак 1 “Прыстаўныя гукі”)</p> <p>Абмяняйцеся сшыткамі і праверце адзін аднаго.</p>

Правапіс у,ў

Мэта: засвоіць правапіс у,ў; навучыцца знаходзіць словы ў тэкстах, якія адпавядаюць дадзенаму правілу, тлумачыць правапіс у,ў.

Заданне 1. Прачытайце тэарэтычны матэрыял (дадатак 2)

Заданне 2. Пасля знаёмства з тэарэтычным матэрыялам паспрабуйце завяршыць выказванні:

1. У пачатку ўласных назваў пішацца...
2. Пад націскам пішацца...
3. На канцы запазычаных слоў пішацца...
4. У запазычаных словах, якія заканчваюцца на *-ум, -ус*, і вытворных ад іх пішацца...
5. Літара ў нескладовае пішацца пасля злучка ці двукосся, калі папярэдняе слова заканчваецца... (

Заданне 3. Раскажыце свайму суседу, што новага вы даведаліся па гэтай тэме, якія змены адбыліся ў правапісе.

Заданне 4. МУЗЕЙ-ПАРК

На былым балоце на ўскраіне Мінска, ва Уруччы, пад адкрытым небам сабраны з усіх рэгіёнаў Беларусі аж 2134 ледавіковыя валуны. Ідэя стварэння музея і яе ажыццяўленне належыць выдатнаму беларускаму вучонаму, доктару геолога-мінералагічных навук, акадэміку Гаўрылу Гарэцкаму. Ён, убачыўшы, што ўнікальных гістарычных камянёў на нашай зямлі становіцца ўсё меней, прыклаў шмат намаганняў, каб захаваць тое, што засталася.

Музей-парк быў спланаваны на мясцовасці як карта Беларусі: насыпныя пагоркі — нашы грады і ўзвышшы, пешаходныя дарожкі — нашы рэкі, штучныя вадаёмы — нашы азёры.

(Паводле Я. Сіпакова)

Заданне 5.

Радыус — радыўс, пауза — паўза, фрау — фраў, да Усяслава — да Ўсяслава, страус — страўс, аул — аўл, беларуска-украінскі — беларуска-ўкраінскі, фауна — фаўна, аукцыён — аўкцыён, накаут — накаўт, паўднёва-усходні — паўднёва-ўсходні.

Заданне 6. Назвы роднага краю

УБАРЦЬ, УША

Убарць — прыток Прыпяці — Дняпра. Па берагах ракі некалі на дрэвах віселі вуллі-борці, у якія пчолы насілі мёд. Потым яго даставалі гаспадары гэтых вулляў, бортнікі.

Уша — прытокі Віліі — Нёмана і Бярэзіны — Дняпра. Некалі рака называлася *Ужа*, таму што каля яе пладзіліся вужы. (Паводле У. Юрэвіча)

Заданне 7.

Каля ..барці, ма..клівы, маці-..краінка, Брэсцкая

Праца ў парах

Прачытайце тэкст. Выпішыце з яго словы, напісанне якіх адпавядае правілу «Правапіс літар у, ў».

Назавіце арфаграмы ў выдзеленых словах.

Параўнайце свае словы са словамі, што ў канверце №1

выберыце правільны варыянт, запішыце яго.

Праверце правільнасць выканання задання . Адказы запісаны на дошцы.

Прачытайце тэкст. З якімі назвамі роднага краю вы пазнаёміліся? Якому пункту нашага правіла адпавядаюць назвы з тэксту?

	<p>..нія, а..кцыён, прэзіды..м, стра..с, са..на, па..годдзе, ня..мелы, вельмі ..важлівы, Вера ..ल्याнаўна, жыць ва ..руччы, гучнае «..ра», ва ..нісон, жанчына-..рач, да ..севалада, часопіс «Бярозка» ..знагародзіў удзельніка.. конкурсу, ла..рэат, прысло..е «..ніз», каля ..ладзівастока, ма..залей, астрана..т, сімпозі..м, а..тастрада, каля ..ніверсальнага магазіна, кантрольна-...ліковы, за..вага, фа..на, гэта ..топія, мане..р, ба..л.</p> <p>Заданне 8. Арфаграфія і лексікалогія</p> <p>1. Нарада ўрачоў для вызначэння характару захворвання і спосабаў яго лячэння. 2. Пышнае сцэнічнае відовішча з удзелам майстроў эстрады, цырка і інш. 3. Памяшканне, прызначанае для чытання лекцый, дакладаў. 4. Падарожны куфэрак круглаватай формы. 5. Прыправа, падліва для стравы. 6. Трохмінутны перыяд у боксе, на працягу якога вядзецца бой. 7. Сукупнасць усіх відаў жывёл якой-небудзь тэрыторыі або геалагічнага перыяду. 8. Конны пастух у стэпах Паўночнай Амерыкі. 9. Паселішча ў Сярэдняй Азіі і на Паўночным Каўказе. 10. Становішча ў спартыўных гульнях, калі мяч або шайба выходзіць за межы спартыўнай пляцоўкі.</p> <p>Д л я д а в е д к і : со(у / ў)с, а(у / ў)т, ка(у / ў)бой, а(у / ў)дыторыя, фа(у / ў)на, кансілі(у / ў)м, ра(у / ў)нд, ба(у / ў)л, а(у / ў)л, шо(у / ў).</p>	<p>Выпішыце: 1 варыянт словы, у якіх пішацца у, а 2 варыянт — ў.</p> <p>Абмяняйцеся сшыткамі і праверце адзін аднаго</p> <p>Запішыце пад нумарамі словы, якія адпавядаюць наступным лексічным значэнням.</p> <p>Карыстайцеся даведкай пасля задання.</p> <p>Абмяркуйце свае варыянты адказу з аднакласнікамі або настаўнікамі</p>
<p>НЭ – 3</p>	<p>Выніковы кантроль</p> <p>Мэта: праверка і карэкцыя атрыманых ведаў і ўменняў па вивучаемай тэме модуля</p> <p>Заданне 1. Тэст для самаправеркі</p> <p>A1. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара у:</p> <p>1) да ..рача 4) беларуска-..краінскі 2) рады..с 5) шо.. 3) ка..чук</p> <p>A2. Адзначце выпадкі, у якіх прапушчана літара ў:</p> <p>1) фа..на 4) а..тограф 2) са..дат 5) вуліца ..барэвіча 3) слова «..поперак»</p> <p>A3. Адзначце выпадкі, у якіх дапушчаны арфаграфічныя памылкі:</p> <p>1) фраў 4) да Уладзіслава 2) Кавказ 5) вялікая ўрна 3) сімпозіум</p> <p>A4. Адзначце словы, пры перакладзе якіх з рускай мовы на беларускую адбываецца пераход л у ў:</p> <p>1) Волга 4) колхоз</p>	<p>Выканайце тэст.</p> <p>Параўнайце свае варыянты з адказамі, што ў канверце №2.</p> <p>Праінфармуйце настаўніка аб выніках сваёй працы</p>

	2) полтысячи 3) шёлк	5) колбаса	
	В1. Як называецца буйная афрыканская птушка атрада бегуноў з прыгожым апярэннем?		
НЭ – 4	Рэфлексія <ul style="list-style-type: none"> • Што даведаліся новага на ўроку? • Чым спадабаўся ўрок? • Як вы ацэньваеце сваю працу? • Чым бы вы дапоўнілі ўрок? 		

Дадатак да ўрока

Прыстаўныя гукі

1. А, І → + М + зычны: *імклівы, імчаць, амшары, імгненне*
 Але: 1. ... гал. >Ж: *замггела, прымчаіца*
 2. ... гал. : *вокамгненна*
- Л, Р + зычны (калі слова пачынае сказ, пасля знакаў прыпынку, пасля зычнага):
ільняны, іржавы, аржаны, убачыў ільдзіну
 Але: 1. ... гал. >Ж: *заржавець, зардзеца*
 2. ... гал. +Ж: *Азалаціла восень поле ржышчам.*

2. **Г** **этак**
этакі
этулькі
эй
оп

3.

В	>Ж
1) В + Ў... : <i>вўчань, чарнавўсы</i>	1) у запазычаных словах: <i>ода, унія, універсітэт, опера</i> Але: <i>вустрыца</i>
2) В + О... : <i>восьень, вокрык</i> Выкл.: <i>наогул, окаць</i> О → А >Ж: <i>восень — асенні</i>	2) ва ўласных назвах: <i>Орша, Украіна, Омск, Узда</i>
3) <i>вока, востры, навокал, нігодзін, вагук, вагуціна, цігун, Лягон, Радзігон, Ларыгон, Тадэгуш, Нагум, восем</i>	3) перад У-прыстаўкай: <i>удвух, указка, участак</i> перад У ← В: <i>учора (вчера), унук (внук), урач (врач)</i>